

[Duborg.]

med disse Virksomheder har paadraget sig et Ansvar, som maaske kan blive meget tungt at bære, da det er hævet over enhver Tvivl, at den store Tilgang i mange Tilfælde er sket under Forudsætninger, som slet ikke kan opfyldes, hvilket kunde have været undgaaet, hvis der i Tide var blevet gennemført Kontrol og Offentliggørelse af disse Foreningers Regnskab og Virksomhed. Ud fra disse Betragtninger, men altsaa med Protest imod, at Andelskasserne sammenstilles med de andre Kasser og behandles under samme Lovgivning som dem, kan jeg tilsige vor Villighed til at forhandle om en Ordning, der kan skabe den fornødne Kontrol i disse Virksomheder.

Hasle: Hvis man rejser det Spørgsmaal, hvad de Mennesker, som har stiftet de forskellige Kasser, der er til Behandling her, egentlig tænker sig med disse Kasser, vil man sikkert faa det Svar, at de tænker sig at skaffe deres Medlemmer rentefri Laan. De mener sig imellem at kunne ophæve den økonomiske Lov, der siger, at den, der har opsparet Kapital og laaner den ud til en anden, skal have et Vederlag derfor. Saaledes lyder det i hvert Fald i Agitationen fra alle disse Sider. Et enkelt af disse Selskaber, „Jord, Arbejde, Kapital“, har dog, haardt trængt af forskellige Kritikere, maattet indrømme, at man var klar over, at det System, der nu anvendtes, ikke helt svarede til Forventningerne, at man faktisk ikke kunde give rentefri Laan. Men, har man sagt, det nytter ikke at se paa denne enkelte Form for Selskabets Virksomhed, man maa i Virkeligheden gaa længere tilbage, man maa gaa dybere ned og se, hvad Selskabets Endemaal i Virkeligheden er. Jeg tror, det havde været rart, om det nedsatte Udvalg ogsaa havde faaet Ordre til at undersøge hele den saakaldte Finansplan, der ligger til Grund for „J. A. K.“. For det er klart, at „J. A. K.“ hurtigt maa indse, at saa længe der kun er en snævrere Kreds, der virker med hinanden og altsaa saa at sige giver hinanden eller rettere sagt sig selv rentefri Laan, ja, saa vil der altid være den Hage ved det, at enhver af dem vil kunne se, at han andetsteds vilde have kunnet faa Rente af sine Penge, at det altsaa faktisk direkte er et Tab for ham, saa længe han har Pengene staaende i „J. A. K.“. Man er derfor ogsaa klar over, at skal det lykkes helt at trænge igennem, maa man sigte langt videre, saa maa man gaa langt dybere. Det er klart, at hvis man under det herskende Pengesystem ophæver Renten, ja, saa

beholder Folk deres Penge. Saa vil det altsaa sige, at under det gældende System er det kun den, der er født rig eller ved særlige heldige Omstændigheder har kunnet skaffe sig Kapital, der kommer til at herske over den. Naturligvis skal en saadan Mand nok sætte sine Penge ind i Produktionen, men det er ogsaa netop det, han vil gøre; han vil aldrig stille sin Kapital til Raadighed for en *andens* Produktion uden at faa noget Vederlag derfor. Man er ogsaa fuldt klar over, at under det herskende System maa det være saadan, og derfor tager man fat paa at sige: Ja, men det er selve det nugældende Pengesystem, vi vil til Livs, vi vil helt og totalt omstyrte den økonomiske Bygning, der gennem Aarhundreder er bygget her i Landet.

Men hvad er det da, man rent konkret taget vil? Dertil svares fra „J. A. K.“s Side, at det er Udmøntning af de faste Værdier. Der udgives et Blad, hvis enkelte Numre jeg har gjort mig bekendt med for at faa en vis Mening i dette dunkle Udtryk: Udmøntning af de faste Værdier. En af Bevægelsens Ledere, formentlig, har i dette Blad for 16. Februar i Aar skrevet om Krisens Aarsag og dens Overvindelse, og med den højterede Formands Tilladelse vil jeg lige citere Hovedpunktet heri. Han siger:

„Men Udvejen er jo funden, Midlet ligger lige for: *Udmøntning af de faste Værdier*. Har man Sikkerhed i faste Værdier, da kan man gøre denne Sikkerhed i Penge gennem en Bank eller Kreditforening. Banken eller Kreditforeningen faar Sikkerheden, og vi faar Pengene. Men vi maa svare Rente af Pengene, til Gengæld burde vi saa *have* Rente af Sikkerheden“, —

det staar der altsaa: til Gengæld *maa* vi saa have Rente af Sikkerheden —

„men det faar vi bare ikke. Som om Pengene var bedre end Sikkerheden, og det er de jo dog ikke, tværtimod, naar Inflationen stadig er paa Trapperne. Hvorfor udmønter vi da ikke selve Sikkerheden, bruger Anvisninger paa de faste Værdier som Penge? Vi maa ikke, ellers gjorde vi det.

Man giver det Udseende af, at Sikkerheden ikke er helt sikker. En Gaard til 50 000 Kr. kan synke til 40 000 eller 20 000 Kr., hvis Indtægten svigter. Gaarden skal forrente saa og saa meget, og naar dens Produktion (Smør, Svin o. s. v.) kun indbringer halvt saa mange Pund Sterling, skønt Produktionen er ufor-